

Název vyučovacího předmětu: Hudební výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Hudební výchova vychází ze vzdělávacího obsahu Hudebního oboru a integrujícího tématu Umělecká tvorba a komunikace vzdělávací oblasti Umění a kultura v RVP G. Vyučovací předmět v sobě integruje rovněž průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova. Výuka je zařazena do prvních dvou ročníků vzdělávání a žák si v rámci povinné oblasti Umění a kultura volí na úrovni školního kurikula buď předmět Výtvarná výchova, nebo Hudební výchova.

Hudební výchova navazuje svým obsahem na hudební výchovu základní školy. Prohlubuje znalosti, rozvíjí dovednosti a upevňuje získané vědomosti pomocí těchto činností:

- Produktivní činnosti – vokální činnosti (jednohlasý a vícehlasý zpěv, intonace, práce s mluveným slovem), instrumentální činnosti (hra na jednoduché nástroje, tvorba instrumentálních doprovodů) a hudebně pohybové činnosti (vyjádření hudby pohybem, tanec).
- Receptivní činnosti (hudebně výrazové prostředky, hudební formy, působení hudby).
- Reflexe (komplexní interpretace hudebního díla – autor, styl, žánr, historické období, hodnocení hudby, poselství díla).

Výuka probíhá v odborné učebně vybavené pianinem, kytarou, zobcovými flétnami, rytmickými nástroji, audio technikou. Do výuky jsou začleněny exkurze, návštěvy koncertů, hudebních pořadů a divadelních představení.

Hodinová dotace				
Ročník	I.	II.	III.	IV.
Počet hodin	2	2	0	0

Výchovné a vzdělávací strategie:

1.1. Kompetence k učení

- učíme žáky vědomě využívat metody a postupy vedoucí k rozvoji a kultivaci hlasu
- předkládáme žákům dostatečné informační zdroje, vedeme je k samostatnému vyhledávání a zpracování informací formou referátů, samostatných i skupinových prací
- zařazováním koncertů, exkurzí, divadelních nebo filmových představení do procesu vzdělávání zprostředkováváme žákům kontakt s hudebním a kulturním děním

1.2. Kompetence k řešení problémů

- umožňujeme žákům diskutovat nad hudebními díly, ujasňovat si tak své představy, myšlenky, řešit tak sporné názory na problematiku

1.3. Kompetence komunikativní

- prostřednictvím různých komunikačních strategií a řízených diskusí vedeme žáka k jasnému a srozumitelnému vyjadřování myšlenek a názorů, vytváříme tak podmínky pro vzájemné sdělování pocitů a hudebních představ
- využíváme skupinovou práci při přípravě a realizaci hudebních objektů
- vytváříme podmínky k hudebnímu nebo hudebně pohybovému dialogu mezi žáky formou nástrojové souhry, hudební a hudebně pohybové improvizace

1.4. Kompetence sociální a personální

- ve výuce navozujeme situace, které vedou k uvědomění si vlastního přínosu a respektování osobnosti druhého, využíváme k tomu nástrojovou souhru, vícehlasý zpěv, hudebně pohybovou improvizaci, skupinové úkoly
- umožňujeme žákům vyjádřit vlastní představy hudebně vyjadřovacími prostředky, vedeme je tak k respektování představ druhých
- podporujeme žáky v individuálním posuzování svých hudebních schopností a stanovování si vlastních zájmových či profesních plánů

1.5. Kompetence občanská

- vytváříme dostatek příležitostí k poznání historie a současnosti hudebního umění formou výkladu, projektů, návštěv koncertů a jiných kulturních akcí
- formou řízené diskuse, návštěv kulturních akcí vytváříme příležitosti uvědomovat si a respektovat určité společenské normy

Vyučovací předmět: Hudební výchova

Ročník 1. a 2.

Produkce – a) vokální, b) instrumentální, c) hudebně pohybové činnosti

Očekávaný výstup	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
využívá svůj individuální pěvecký potenciál při zpěvu, při mluvním projevu vede svůj hlas zněle a přirozeně, správně artikuluje, logicky člení větu (obsah sdělení), uplatňuje zásady hlasové hygieny v běžném životě	umí se rozezpívat, tón tvoří nenásilně, měkce, nekřičí, nepřepíná své hlasové možnosti, nezpívá při námaze a při hlasové indispozici zpívá dle svých možností čistě a rytmicky přesně ve správném tempu, zvládá frázování, přízvuky, dynamiku, přednese píseň i mluvené slovo přirozeně, dbá na kulturu svého hlasového projevu, napodobuje dobré vzory	kultivace pěveckého a hlasového projevu – intonační a rytmický výcvik – sólový a sborový zpěv 1. ročník dechová, hlasová, intonační cvičení, tvoření tónu, legato, staccato, tečkovaný rytmus, dynamika, dvojhlas s vizuální oporou v notovém zápise lidových a umělých písní v dur i moll 2. ročník dechová, hlasová, intonační cvičení, intervalová intonace, důraz na pojetí zpívaných písní, lidský hlas, sluch, akustika	Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti schopnost vnímat se pozitivně, pěstovat zdravé sebevědomí Spolupráce a soutěž nakolik chce být žák originální, nakolik se dokáže přizpůsobit druhým, jakou měrou přispěje ke konečnému výsledku	Biologie – 3. ročník sluchové ústrojí Fyzika – 2. ročník, akustika
využívá jednoduché a podle vybavení školy i složitější hudební nástroje (keyboady, keyboardy ve spojení s počítačem) při individuálních či společných hudebních aktivitách a přiměřeně svým hudebním schopnostem a dovednostem používá hudební nástroje jako prostředek sdělování hudebních i nehudebních myšlenek a představ	zvládá hru na jednoduché rytmické nástroje, oceňuje hudební dovednosti druhých, vytváří vlastní jednoduchý doprovod, volí vhodnou kombinaci nástrojů, zapojuje se do souhry s ostatními	hra a tvorba instrumentálních doprovodů (rytmicko – melodické doprovody, jednoduchá aranžmá) – hra a tvorba jednoduchých instrumentálních kompozic 1. ročník technika hry na nástroje, orientace neinstrumentalistů na klávesových nástrojích, kytarre – využití doprovodu, hra a tvorba rytmických doprovodů, společné sestavení rytmických etud 2. ročník hra tvorba rytmicko-melodických doprovodů, jednoduchá aranžmá, hra a tvorba hudebních vět v malé písňové formě	Media a mediální produkce příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných – tvorba textu, zvukového a obrazového záznamu	

Očekávaný výstup	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
orientuje se v zápise jednoduchých, případně i složitějších vokálních, instrumentálních i vokálně-instrumentálních písní a skladeb, na základě svých individuálních hudebních schopností tyto skladby realizuje	rozumí notovému zápisu, dovede vysvětlit hudební značky a názvosloví, realizuje podle notového zápisu jednoduchou skladbu (diriguje, účastní se jako vokalista, instrumentalista, tanečník)	orientace v notovém zápisu vokálních kompozic, orientace v notovém a grafickém zápise instrumentálních kompozic 1. ročník orientace a jednoduchá realizace vokálních a instrumentálních kompozic 2. ročník orientace v partituře, realizace složitějších kompozic, hudební značky a názvosloví		
reaguje na hudbu pohybem, ztvárňuje ji úměrně svým hudebním schopnostem a pohybovým dispozicím; pohyb ve spojení s hudbou využívá k vyjádření vlastních představ a pocitů	zvládá "hru na tělo", předvede základní taktovací gesta, vytvoří pohybovou improvizaci na danou hudbu, dovede sjednotit pohyb s hudbou rozliší tance podle příznačných rytmů	pohyb hudby a gesto, pohybové etudy, tanec jako způsob komunikace 1. ročník hra na tělo, realizace rozličných rytmů v 2/4 a 3/4 taktu, taneční krok, vlastní jednoduché pohybové sestavy k písním tanečního charakteru 2. ročník pohybové vyjádření výrazu netaneční hudby, plynulý pohyb v prostoru, pohybové vyjádření soudobé hudby, výrazový tanec, prvky pantomimy	Sociální komunikace neverbální komunikace	Tělesná výchova

**Ročník 1. a 2.
Recepce a reflexe**

Očekávaný výstup	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
vyděljuje podstatné hudební znaky z proudu znějící hudby, rozpozná hudebně výrazové prostředky užití ve skladbě, uvědomuje si hudební formu díla a k dílu přistupuje jako k logicky utvářenému celku	pozná a slovně vyjádří hlavní znaky slyšené hudby, pojmenuje výrazové prostředky (melodika rytmika, dynamika, instrumentace, forma) hudby	<p>hudba jako organizovaný zvuk – hudební dílo – hudební objekt, hudebně výrazové prostředky, hudební forma, hudební znak, formální struktura a sémantika skladby</p> <p>1. ročník výrazové prostředky hudby- melodie, rytmus, harmonie, dynamika, hudební druhy a formy - písňová forma, tanec, kantáta, oratorium, opera, koncert, suite,</p> <p>2. ročník melodické linie, zajímavosti harmonie, zvláštnosti instrumentace, prostředky zvukomalby, druhy zpěvních hlasů</p>		Dějepis, Český jazyk a literatura Výtvarná výchova
popíše a na vybraných hudebních dílech (částech hudebního díla) ukáže důležité znaky tvorby a interpretace, vysvětlí, v čem tkví originální a nezaměnitelný přínos skladatele a interpreta, možná poselství sdělovaná prostřednictvím hudby na základě svých schopností, znalostí i získaných zkušeností dešifruje a interpretuje	rozpozná hudební nástroje, sleduje vývoj nových technologií v hudbě, chápe význam interpreta, na vhodně volených ukázkách popíše charakteristické rysy skladatelovy tvorby a objasní podmínky vzniku díla	<p>hudební skladatel a interpret, interpretace v hudbě, umělecký provoz</p> <p>1. ročník vývoj notace, zápis hudby, partitura a dirigent, umění instrumentace, koncert, balet, film, divadlo</p> <p>2. ročník tvůrce hudby a interpret, skladatel a interpret jako jedna osoba, úloha interpreta hudby artifiční a nonartifiční, úloha dirigenta</p>		

Očekávaný výstup	Školní výstup	Učivo	TO průřezových témat	Mezipředmětové vztahy
<p>ITO uvědomuje si význam osobně založených podnětů na vznik estetického prožitku; snaží se odhalit vlastní zkušenosti i zkušenosti s uměním, které s jeho vznikem souvisejí</p>	<p>uveče příklady vlastních setkání a zkušeností s uměním, dokáže na příkladech ze svého okolí důležitost vzdělání pro rozvoj umělecké tvorby i pro jeho chápání</p>	<p>Role subjektu v uměleckém procesu – smyslové vnímání a jeho rozvoj; předpoklady tvorby, interpretace a recepce uměleckého díla; mimovědomá a uvědomělá recepce uměleckého díla; tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta a recipienta</p> <p>1. i 2. ročník kontakty s uměním různých stylů a žánrů, rozvoj smyslového vnímání</p>		
<p>ITO vysvětlí, jaké předpoklady jsou zapotřebí k recepci uměleckého díla a zejména k porozumění uměleckým dílům současnosti</p>	<p>prokáže vlastní zájem o umělecké dílo, orientuje se ve struktuře díla, na vybraném díle současnosti poukáže na charakteristické kompoziční prvky a užité výrazové prostředky</p>	<p>Role subjektu v uměleckém procesu – smyslové vnímání a jeho rozvoj; předpoklady tvorby, interpretace a recepce uměleckého díla; mimovědomá a uvědomělá recepce uměleckého díla; tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta a recipienta</p> <p>2. ročník prezentace skladeb umělecké hudby 20. století</p>	<p>Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti co skutečně dělám a co mohu a chci udělat pro svůj osobní rozvoj</p>	

Komentář:

Vybraný příklad je ukázkou zpracování osnov hudební výchovy v ŠVP čtyřletého gymnázia. Charakteristika vyučovacího předmětu je rozdělena do dvou částí, první je věnována obsahovému, časovému a organizačnímu vymezení, ve druhé části jsou formulovány výchovné a vzdělávací strategie vyučovacího předmětu. Za povšimnutí stojí způsob časového vymezení v podobě jednoduché tabulky. Z charakteristiky dále vyplývá, že v předmětu Hudební výchova bude realizováno i integrující téma Umělecká tvorba a komunikace. Škola tedy využívá integraci tématu do vyučovacího předmětu jako jednu z možností jeho realizace (další možností je například z integrujícího tématu vytvořit samostatný vyučovací předmět, což dokládají další publikované ukázky osnov vyučovacích předmětů vzniklých z oblasti Umění a kultura).

Zvláštností celých osnov je zpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu, které může být pro mnohé školy inspirativní. Vzdělávací obsah Hudebního oboru z RVP G je distribuován podle okruhů činností do tabulek. V jedné z tabulek je zpracován okruh Produkce, ve druhé činnostní okruh Recepce a reflexe. Z takto zpracovaného vzdělávacího obsahu je patrné, že očekávané výstupy z RVP G, které jsou v tabulce citovány, i jejich rozvedení do podoby školních výstupů, jsou chápány jako výstupy mající cyklickou povahu, tedy, že jich dosahují žáci, pouze na jiné úrovni, v každém ročníku. Úroveň je v tomto případě dána učivem, které je nejprve souborně pojmenováno v každé buňce tabulky (název tématu či okruhu z RVP G), ale dále je pak ještě vnitřně specifikované zvlášť pro první a zvlášť pro druhý ročník. Tento způsob zpracování výrazně zpřehledňuje orientaci ve vzdělávacím obsahu vyučovacího předmětu.

Začleněné tematické okruhy průřezových témat jsou v tabulce logicky propojeny s výstupem a učivem předmětu. Průřezové téma se tak stává integrální součástí celého vzdělávacího obsahu hudební výchovy.

Integrující téma Umělecká tvorba a komunikace je v tabulce začleněno do okruhu činností recepce a reflexe. Z této skutečnosti vyplývá, že obsah tématu bude realizován především prostřednictvím receptivních hudebních činností a následné reflexe (kritického hodnocení).